

3. Бухгалтерія для ІТ компаній : електронний ресурс. URL: <https://zkg.ua/buhhalterski-posluhy/>
4. Семанюк В. З. Інформаційні ресурси як інструмент підвищення ефективності бізнесу. *Інноваційна економіка Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. №10. 2012. URL: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/23881/1/86_304%20%281%29.pdf

Лучко М.Р.

доктор економічних наук, професор

Дармограй І.В.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В сучасних умовах глобалізації економіки підвищення пріоритетності нематеріальних активів, особливо інтелектуального капіталу, інноваційної праці, є головним чинником економічного зростання, створення конкурентних переваг. Ця реальність потребує нових підходів до формування повної та достовірної інформації для управління нематеріальними активами як об'єктами бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю. Водночас питання, що стосуються розкриття інформації про нематеріальні активи у фінансовій звітності підприємств не знайшли відповідного висвітлення в економічній літературі.

У системі Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ), нематеріальний актив трактується як немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований [1]. Незважаючи на те, що нематеріальні активи, хоч і не мають фізичної субстанції, вони є цінними ресурсами для будь-якого підприємства, у зв'язку з чим, інформація про нематеріальні активи, яка подається у фінансовій звітності, має важливе значення для її користувачів. При цьому, ступінь розкриття інформації у фінансовій звітності, в тому числі про нематеріальні активи, вітчизняних суб'єктів господарювання в значній мірі визначається правовими вимогами щодо складання фінансової звітності.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається КМУ, складають фінансову звітність за МСФЗ. Всі інші підприємства самостійно визначають доцільність застосування МСФЗ для складання фінансової звітності. Мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства і представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, крім тих, що зобов'язані складати фінансову звітність за МСФЗ, підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства, складають скорочену за показниками фінансову звітність у складі балансу та звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначаються НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [2].

Отже, враховуючи наведені вище норми Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», можемо виділити три групи суб'єктів господарювання в залежності від застосування ними різних підходів до складання фінансової звітності.

Підприємства, що складають фінансову звітність за МСФЗ, при розкритті інформації про нематеріальні активи мають враховувати вимоги таких стандартів: МСБО 1 «Подання

фінансових звітів», МСБО 38 «Нематеріальні активи», МСБО 36 «Зменшення корисності активів», або МСФЗ для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП).

Розкриття інформації про нематеріальні активи суб'єктами господарювання, що складають звітність за Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, має здійснюватися відповідно до вимог НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3], НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [4], або НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [5].

Аналіз форм фінансової звітності, передбачених НП(С)БО 1 [3] показав, що інформація про нематеріальні активи подається у звіті про фінансовий стан (форми №1 та №1-к), в якому в активах передбачено статті: «Нематеріальні активи», «первісна вартість», «накопичена амортизація». Крім цього, детальна інформація про нематеріальні активи подається у примітках до річної фінансової звітності згідно вимог НП(С)БО 8[4].

Водночас, у формах фінансової звітності, яка визначена НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [5], інформація про нематеріальні активи подається лише в звіті «Баланс» (форма № 1-м.). У звіті «Баланс» за формою № 1-мс, що складається мікропідприємствами, інформація про нематеріальні активи окремо не подається; їх вартість включається до статті «Основні засоби». Таким чином, зовнішні користувачі спрощеної фінансової звітності або взагалі не мають інформації про нематеріальні активи підприємства, або мають її недостатньо. Зауважимо, що це суперечить, як вимогам МСФЗ для малих та середніх підприємств [6], так і світовій практиці.

На нашу думку, одним із напрямів удосконалення форм спрощеної фінансової звітності, що складають вітчизняні суб'єкти господарювання, є повніше розкриття інформації про нематеріальні активи. Цього можна досягнути шляхом подання інформації про нематеріальні активи у звіті «Баланс» (форма № 1-мс), який складають мікропідприємства, окремою статтею «Нематеріальні активи», а не в складі статті «Основні засоби», а також доповнити комплект спрощеної фінансової звітності примітками, до яких також включити примітку, яка б розкривала інформацію про нематеріальні активи малих підприємств.

Список використаних джерел:

1. МСБО 38 «Нематеріальні активи». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-38_ukr_2016.pdf (дата звернення 25.10.2019).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996–XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 25.10.2019).
3. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ М-ва фінансів України від 7.02.2013 №73 (в редакції від 23.07.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 25.10.2019).
4. НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»: Наказ М-ва фінансів України від 18.10.1999 № 242 (в редакції від 29.10.2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99> (дата звернення 30.10.2019).
5. НП(С)БО 25 Наказ М-ва фінансів України від 25.02.2000 р №39 (в редакції від 25.10.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.
6. Лучко М.Р. Питання консолідованої фінансової звітності в контексті реформування бухгалтерського обліку в Україні. Журнал «Фінанси України», №8. – 2006р.- с. 75-83.